

KONTRATË BINJAKËZIMI

Përkrahje për Statistikat

Kosovë

RAPORT MBI MISIONIN

2.5.1 Vazhdim i mbështetjes në implementimin e Planit të Veprimit, me fokus në llogaritë kombëtare tremujore

Komponenti nr 2 Llogaritë Kombëtare

Misioni i udhëhequr nga
Clementina Ivan-Ungureanu,
Statistikat e Danimarkës

1-12 Qershor 2015

IPA 2012

Clementina Ivan-Ungureanu

Statistics Denmark

Sejrøgade 11

DK-2100 Copenhagen Ø

Denmark

Tel: +

Email: clementina@ivan-ungureanu.ro

Përmbajtja

Përmbledhje ekzekutive	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
1. Komentet e përgjithshme	5
Vlerësimi dhe rezultatet	5
3. Konkluzionet dhe rekomandimet	6
Aneksi 1 TeR.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Aneksi 2. Programi, 1-12 Qershor 2015	10

Lista e Shkurtesave

ANA	Llogaritë Vjetore Kombëtare
BoPs	Bilanci i Pagesave
BPM6	Bilanci i pagesave dhe Manuali i Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare, edicioni i gjashtë
SHKF	Shpenzimet e Kapitalit Fiks
IÇK	Indeksi i Çmimeve të Konsumit
ESA 2010	Sistemi Evropian i Llogarive 2010
FISIM	Shërbimet e Ndërmjetësimit Financiar të Matura Indirekt
BPV	Bruto Prodhimi Vendor
FBKF	Formimi Bruto Kapitalit Fiks
KFQ	Konsumi Final i Qeverisë
SHKFEF	Shpenzimet e Konsumit Final të Ekonomive Familjare
IÇIM	Indeksi i Çmimeve të Importit
IPA	Instrumenti Para Asociim-Stabilizimit
FMN	Fondi Monetar Ndërkombëtar
BPVT	BPV Tremujor
ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
MoU	Memorandum i Mirëkuptimit
DLLK	Departamenti i Llogarive Kombëtare
NPISH	Institucionet Jo-profitabile në Shërbim të Ekonomive Familjare
NOE	Ekonomia e pavrojtuar
PPI	Indeksi i Çmimeve të Prodhimit
SIDA	Agjencioni Ndërkombëtar Suedez për Zhvillim dhe Bashkëpunim
ASN	Anketa Strukturore e Ndërmarrjeve
STS	Statistikat Afat-Shkurta
SUT	Tabelat Ofruse-Përdoruese s
TeR	Termet e Referencës

Përmbledhje ekzekutive

Objektivi kryesor i misionit aktual, në kuadër të komponentit 2 – Llogaritë kombëtare- të Projektit të Binjakëzimit, ka qenë vazhdimi i përkrahjes për Agjencinë e Statistikave të Kosovës (ASK) në fushën e vlerësimit të BPV-së tremujore (BPVT). Janë realizuar vlerësimet e BPVT-së sipas qasjes së prodhimit dhe shpenzimeve në çmime aktuale dhe konstante, për tremujorin e katërt të vitit 2014 dhe janë dhënë rekomandimet për përmirësime të mëtejme të llogarive kombëtare tremujore.

Në vitin 2014, ASK ka implementuar BPVT-në sipas qasjes së prodhimit dhe shpenzimeve në kuadër të kornizës së projektit IPA 2011 dhe me përkrahjen teknike nga Projekti i Binjakëzimit. Janë krijuar seritë kohore për vitet 2010-2013 bazuar në të dhënat vjetore dhe burimet e të dhënave administrative. Në periudhën Dhjetor 2014 – Qershor 2015, ASK ka elaboruar dhe publikuar BPV-në tremujore për vitin 2014 me përkrahjen e projektit të binjakëzimit.

Vlerësimet e BPV-së për tremujorin e katërt të vitit 2014 sipas qasjes së prodhimit dhe shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante, janë shtjelluar gjatë misionit aktual. Për herë të parë, është realizuar BPV vjetore e vitit 2014, si një shumë e tremujoreve, para vlerësimeve vjetore. Vëmendje e veçantë i është kushtuar analizimit të rezultateve të BPV-së vjetore si një shumë e tremujoreve, bazuar në burimet administrative dhe statistikore të të dhënave që janë në dispozicion, në mënyrë që të sigurohet konsistencë midis vlerësimeve tremujore dhe vjetore.

Vlerësimet e BPVT për tremujorin e katërt janë bërë duke u bazuar në burimet e të dhënave statistikore dhe administrative në dispozicion: qarkullimi i siguruar nga Administrata Tatimore, pasqyrat financiare të njësisë financiare (Banka Qendrore, bankat e tjera komerciale dhe kompanitë e sigurimit), qarkullimet tremujore të disa industrive (minierave, prodhimit dhe energjisë), IÇP, IÇK, outputi i bujqësisë dhe çmimet e inputeve. Cilësia e vlerësimeve tremujore të BPV-së varet nga burimet e të dhënave që janë në dispozicion dhe besueshmëria e tyre. Në Kosovë ka mungesë të burimeve statistikore në baza tremujore; për këtë arsye rekomandohet që ASK në një të ardhme të afërt të mundohet të përmirësojë statistikën afat shkurta (STS).

Vlerësimet e BPV-së për vitin 2014 janë të përkohshme dhe do të rishikohen, bazuar në të dhëna administrative dhe statistikore dhe në të dhënat e Regjistrimit të Bujqësisë. Rekomandohet që ASK të bëjë një strategji për rishikimin e të dhënave tremujore në vijë me rekomandimet dhe praktikën Evropiane, dhe të informojë përdoruesit për këtë.

Harta rrugore për vlerësimin dhe diseminimin e BPVT-së është diskutuar me menaxhmentin dhe stafin e Departamentit të Llogarive Kombëtare (DLLK). Është dakorduar që ka disa fusha, që duhet të përmirësohen dhe rishikohen në baza vjetore dhe tremujore, me fokus në indikatorët e qeverisë, konsumin final të ekonomive familjare dhe tregtinë e jashtme. Bazuar

në eksperiencën në përpilimin e llogarive kombëtare tremujore, ASK do të reduktojë kohën e diseminimit të BPV-së tremujore për vitin e ardhshëm; në këtë aspekt, tremujori i parë 2016 do të jetë në dispozicion 80-90 ditë pas përfundimit të periudhës referuese, afër me rekomandimet Evropiane.

1. Komentë të përgjithshme

Ky raport mbi misionin është përgatitur në kuadër të Projektit të Binjakëzimit 'Përkrahje për Statistikat. Objektivat e këtij misioni ishin përkrahja e ASK-së në vlerësimin e BPVT-së për tremujorin e katërt të vitit 2014 dhe elaborimi i hartës rrugore për ciklin e prodhimit për BPV-në Tremujore sipas qasjeve të prodhimit dhe shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante.

Këndvështrimet dhe vëzhgimet e paraqitura në këtë raport janë ato të konsulentëve dhe jo domosdoshmërisht përpunohen me këndvështrimet e BE-së, ASK-së apo Statistikave të Danimarkës dhe partnerëve të tjerë (NI-CO/Statistikat e Finlandës/Istat/Statistikat e Lituanisë).

2. Vlerësimi dhe rezultatet

Vlerësimet e BPVT-së për tremujorin e katërt të vitit 2014 janë realizuar me metodologjinë e aplikuar në tremujorët e kaluar, duke përdorur burimet e njejta administrative dhe statistikore të të dhënave.

Në sektorin e bujqësisë ka mungesë të madhe të të dhënave tremujore. ASK ofron vetëm çmimet mujore të bujqësisë (për outputet dhe inputet) për prodhimin dhe prodhim për kafshët. Nga Ministria e Bujqësisë janë marrë informata në lidhje me sipërfaqen e mbjellur në pranverë dhe në vjeshtë. Vlerësimi i outputit është bërë duke supozuar që vëllimi i prodhimit është në korrelacion me sipërfaqen e mbjellur. Agjencioni i Veterinarisë ka ofruar informata në lidhje me numrin e kafshëve për vitin 2013 dhe 2014; outputi tremujor është vlerësuar në bazë të supozimit që shkalla e rritjes vjetore e numrit të kafshëve është e njejte për të gjithë tremujorët.

Outputi i njësive jo-financiare që mbulon minierat, prodhimin dhe shërbimet e tregut, është vlerësuar duke u bazuar kryesisht në të dhënat e qarkullimit të ofruara nga Administrata Tatimore. Konsumi i ndërmjetëm është vlerësuar duke përdorur shkallën e njejte të inputit/outputit si në tremujorin korrespondues të vitit të kaluar.

Outputi i ndërtimtarisë është vlerësuar duke aplikuar metodologjinë e vlerësimit vjetor, bazuar mbi metodën e inputit. Aktiviteti financiar në baza tremujore është vlerësuar bazuar në të dhënat mujore të ofruara nga Banka Qendrore duke aplikuar metodologjinë e njejte si në kalkulimet vjetore. Vlerat konstante janë vlerësuar duke përdorur IÇK-në korresponduese. FISIM është kalkuluar duke aplikuar metodologjinë vjetore dhe është alokuar te përdoruesit. Outputi i shërbimeve qeveritare është vlerësuar bazuar në qasjen e kostos, duke përdorur informatat e detajuara nga Ministria e Financave. Konsumi Tremujor i Kapitalit Fiks është

vlerësuar bazuar në shkallën e rritjes së formimit bruto të kapitalit fiks (FBKF) të qeverisë dhe IÇP-së korresponduese. Outputi tremujor i NPISHs është vlerësuar duke përdorur të njëjtën metodologji si në tremujorin e parë të vitit 2014, bazuar mbi IÇK-në korresponduese dhe duke marrë në konsideratë shkallën e rritjes reale në të njëjtin nivel me vitin e kaluar. Vlerësimi i taksave dhe subvencioneve mbi produktet është bërë duke aplikuar metodologjinë vjetore. Nga analizimi i të dhënave shihet një vlerë e madhe e subvencioneve për tremujorin e katërt të vitit 2014 dhe për tërë vitin; për shkak se nuk ka pasur informata të detajuara në lidhje me destinacionin e subvencioneve, është vendosur që në vlerësimet të merret vlera e subvencioneve për aktivitetet ekonomike. Rekomandohet të analizohet më thellë struktura e këtyre subvencioneve dhe të riklasifikohen si subvencione në produktin dhe prodhimet.

Shpenzimet e Konsumit Final të Ekonomive Familjare (SHKFEF) janë vlerësuar bazuar mbi qasjen e qarkullimit të mallit. Kalkulimet janë bërë për këto kategori të mëdha të konsumit: Konsumi i mallrave nga aktiviteti i tregtisë; Konsumit të mallrave të bujqësisë nga prodhimi vetanak; Hotelet dhe restorantet; Transporti; Shërbimeve Financiare (përfshirë FISIM dhe sigurimin) dhe shërbimet e tjera (shëndetësia, edukimi dhe shërbimet e tjera për popullsinë). SHKFEF në çmime konstante është vlerësuar nga deflacioni, duke përdorur IÇK-në korresponduese.

Për vlerësimet e tremujorit të FBKF-së është aplikuar metodologjia vjetore dhe është bazuar në të dhënat e importit (më shumë detaje janë paraqitur në raportin e misionit të mbajtur në Qershor dhe Gusht të vitit 2014).

Mos përputhjet midis këtyre dy qasjeve nuk kanë qenë të mëdha, më pak se 2%; rregullimet janë bërë kryesisht për qasjen e shpenzimeve, në SHKFEF dhe ndryshimet në inventar.

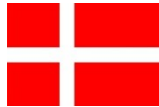
3. Konkluzionet dhe rekomandimet

Implementimi i BPVT-së të vitit 2014 paraqet një prej përmirësimeve kryesore në fushën e llogarive kombëtare. Këtë vit, ASK ka reduktuar kohën e realizimit të vlerësimeve të BPVT-së dhe vlerësimet e para të BPV-së 2014 kanë qenë të gatshme në Qershor të vitit 2015. Përmirësimet do të vazhdojnë dhe, duke filluar nga viti 2016, ASK do të publikojë BPVT-në sipas qasjes së prodhimit dhe shpenzimeve 90 ditë pas përfundimit të periudhës referuese.

Akoma vlejné rekomandimet kryesore për përmirësimin e BPVT-së, të paraqitura gjatë misioneve të kaluara (Dhjetor 2014 dhe Shkurt 2015). Janë shtuar edhe disa rekomandime, si në vijim:

- Rishikimi i BPV-së vjetore, rrjedhimisht seria kohore 2010-2013 e BPVT-së për shkak të përmirësimeve në vlerësimin e indikatorëve të qeverisë dhe implementimit të BPM6;
- Elaborimi i politikës së rishikimit të BPVT-së dhe informimi i përdoruesve, përfshirë qeverinë dhe mediat.

Aneksi 1 Termat e Referencës

Projekti i Binjakëzimit i BE-së

KS12 IB ST 01

Përkrahje për Statistikat

Termat e Referencës:

Komponenti 2: Llogaritë Kombëtare

Aktiviteti 2.5.1: Vazhdim i përkrahjes në implementimin e Planit të Veprimit, me fokus të veçantë në llogaritë kombëtare tremujore

Afatet:

Ter –data e finalizimit: 16 Maj 2015

Fillimi / fundi i aktivitetit: 1-12 Qershor 2015

Koha e raportimit: 19 Qershor 2015

Rezultatet obligative të komponentit:

Rezultatet obligative	Intervenimi logjik	Standardet	Burimet e informacionit	Supozimet
2.5	Përkrahje në përpilimin e LLKT	- Raporti i Misionit, ku përshkruhet puna e realizuar dhe që duhet të realizohet para aktivitetit të radhës, i publikuar në ëeb faqen e projektit - Llogaritë kombëtare, të rishikuara	- Raportet tremujore të Projektit të Binjakëzimit - Raportet e Misionit - Plani veprues i azhurnuar	- Kapacitet i mjaftueshëm i absorbimit - Numër i vogël i stafit i involvuar në implementim - Stafi punon në realizimin e detyrave, që lidhen me projektin, në mes të misioneve - Qasje në statistikë primare të qarta - Termat e referencës, të përpiluara me kohë, që paraqesin në detaje

				detyrat, aktivitetet dhe agjendën
--	--	--	--	-----------------------------------

Subjekti / qëllimi i aktivitetit: 2.5.1

Ky mision është vazhdim i misionit 2.3.1.3 që është mbajtur në Shkurt të vitit 2014

Në Dhjetor të vitit 2014 ASK ka publikuar, për herë të parë, BPV-në tremujore për Kosovë për periudhën 2010- tremujori I 2014. Ky mision është fokusuar në vazhdimin e procesit të ciklit të prodhimit për këto statistika dhe vlerësimet e tremujorit të katërt të vitit 2014 dhe vlerësimet e përkohshme të BPV vjetor 2014 (si shumë e tremujoreve) që është planifikuar të publikohet në Qershor (12 Qershor 2015).

Gjatë misionit, ekspertja do të ketë edhe më tutje konsultime dhe diskutime me njësinë e Llogarive Kombëtare.

Harta rrugore për Llogaritë Kombëtare, tabela 2, nga aktiviteti 2.1.1 (Vlerësimi dhe azhurnimi i Planit Veprues) nga Graversen dhe Ungureanu, paraqet në detaje një numër hapash të nevojshëm. Plani i punës, i përgatitur vitin e kaluar nga ASK, dhe i aprovuar nga Qeveria, parasheh vlerësimin e BPV-së tremujore sipas qasjeve të prodhimit dhe shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante në baza të rregullta dhe reduktimin e kohës së diseminimit të këtyre të dhënave.

Rezultatet e pritura nga aktiviteti 2.5.1

Raporti i misionit.

Përkrahja e ASK-së për publikimin e LLK në Qershor 2015.

Trajnimi në vendin e punës mbi vlerësimin e llogarive tremujore

Stafi i ASK:

Xhevrie Fetahu, Shefe e Divizionit të Llogarive Kombëtare, xhevriefetahu@gmail.com, ASK

Ylli Shala, Zyrtar i lartë i Llogarive Kombëtare, Ylli.Shala@rks-gov.net

Ilir Mazrekaj, Zyrtar i lartë i Llogarive Kombëtare, ilir.mazrekaj@gmail.com

Emine Bajrami, Zyrtare e lartë e Llogarive Kombëtare, alzana76@gmail.com

Florije Krapit, Zyrtare e lartë e Llogarive Kombëtare, Florije.Krapit@rks-gov.net,

Nysret Sylejmani, Zyrtar i lartë i Llogarive Kombëtare, nysretsylejmani8@gmail.com

Besim Mehmeti, Zyrtar i lartë i Llogarive Kombëtare, Besim.Mehmeti@rks-gov.net

Ilir.T. Berisha, Drejtor i Statistikave Ekonomike dhe Llogarite Kombetare, Ilir.T.Berisha@rks-gov.net

Ekipi i Projektit të Binjakëzimit i ASK-së:

Udhëheqës i Projektit në ASK, Z. Ilir T. Berisha, Drejtor i Statistikave Ekonomike dhe Llogarive Kombëtare, Ilir.T.Berisha@rks-gov.net

Homologu i RTA, Znj. Teuta Zyberi, Zyrtare e Lartë për Marrëdhënie me Jashtë, teuta.zyberi@rks-gov.net

Ekspertët e vendeve anëtare:

Znj. Clementina Ivan-Ungureanu, Eksperte, Statistikat e Danimarkës, clementina@ivan-ungureanu.ro

Stafi i Projektit të Binjakëzimit:

Z. Per Knudsen, RTA pkn@dst.dk

Znj. Nora Zogaj, RTA asistente, nzogaj@yahoo.com

Përshkrimi i historikut për aktivitetet

Raporti i Vlerësimit të Adaptuar Global i vitit 2012 (AGA) i përgatitur nga Eurostat-i deklaroi në lidhje me Llogaritë Kombëtare (f. 53-54): Në vitin 2010, ASK, me mbështetjen e IPA, ka përgatitur një Plan të veprimit për përpilimin dhe publikimin e statistikave të plota për llogaritë kombëtare dhe tregun e punës. Ky plan është në parim një instrument i dobishëm për organizimin dhe zhvillimin e ardhshëm të Llogarive Kombëtare së bashku me zhvillimin e standardeve dhe burimeve, që janë të nevojshme për rritjen e mbulueshmërisë dhe përmirësimin e të dhënave të llogarive kombëtare.

AGA më tej deklaroi që në parim përmirësimet dhe rritja e mbulueshmërisë së Llogarive Kombëtare vjetore duhet të jenë prioritet për ASK-në. Kalkulimi i BPV-së duke përdorur qasjen sipas prodhimit dhe shpenzimeve është me rëndësi të veçantë në këtë drejtim.

Aktivitetet e pritura janë:

- Përkrahja e ASK-së për publikimin e LLK në Qershor 2015. Diskutimet mbi ciklin e prodhimit për LLKT

Rezultatet e pritura:

- Raporti i misionit – sipas mostrës
- Rekomandimet për aktivitetet e më tej për të siguruar arritjen e qëllimeve të vlerësimit të BPV-së tremujore sipas qasjes së prodhimit dhe shpenzimeve

Aneksi 2. Programi,1-12 Qershor 2015

Dita	Vendi	Koha	Ngjarja
1	ASK	09.00	Planifikimi i javës
		09:30	Aktivitetet që janë zhvilluar që nga misioni i fundit
		10:30	Pauza për kafe
		11:00	Grumbullimi dhe analizimi i burimeve të të dhënave për vlerësimin e LLKT....
		12:00-13.00	Dreka
		13:00-17.00	Grumbullimi dhe analizimi i burimeve të të dhënave për vlerësimin e LLKT....
2	ASK	09:00-12.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së prodhimit, në çmime aktuale dhe konstante.
		12.00-13.00	Dreka
		13.00-17.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së prodhimit, në çmime aktuale dhe konstante.
3	ASK	09:00-12.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së prodhimit, në çmime aktuale dhe konstante.
		12.00-13.00	Dreka
		13.00-17.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së prodhimit, në çmime aktuale dhe konstante.
4	ASK	09:00-12.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante.
		12.00-13.00	Dreka
		13.00-17.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante.
5	ASK	09:00-12.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante.
		12:00-13.00	Dreka
		13:15-17.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante.
6	ASK	09.00-12.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante.
		12:00-13.00	Dreka
		13:00-17.00	Vlerësimi i BPVT-tIV sipas qasjes së shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante mbi ciklet e prodhimit për LLKT

7	ASK	09:00-12.00	Balancimi i BPVT sipas qasjes së prodhimit dhe shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante
		12.00-13.00	Dreka
		13.00-17.00	Balancimi i BPVT sipas qasjes së prodhimit dhe shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante
8	ASK	09:00-12.00	Balancimi i BPVT sipas qasjes së prodhimit dhe shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante
		12.00-13.00	Dreka
		13.00-17.00	Balancimi i BPVT sipas qasjes së prodhimit dhe shpenzimeve, në çmime aktuale dhe konstante
9	ASK	09:00-12.00	Drafti i publikimit të LLKT
		12.00-13.00	Dreka
		13.00-17.00	Drafti i publikimit të LLKT
10	ASK	09:00	Diskutimi mbi ciklet e prodhimit për LLKT
		10:30	Pauza për kafe
		10:00	Diskutimi mbi ciklet e prodhimit për LLKT - vazhdon
		12:00	Dreka
		13:15-17.00	Takim mes ekspertëve, udhëheqësit të komponentit dhe RTA